

„Umbratitem” konstitúció

Szentséges urunk XI. Piusz
isteni gondviselés folytán pápa

Apostoli konstitúció, mellyel
a Kartauzi Rend Szabályzatát megerősíti

Piusz püspök
Isten szolgáinak szolgája
örök emlékezetül

Mindazok, akik rejtett, a világ zajától és esztelenségeitől elvonult életet élnek intézményesen, olymódon, hogy nem csupán minden igyekezetükkel az isteni titkokat és az örök igazságokat szemlélik, és könyörgéseikkel kitartóan és szüntelenül Istenhez fordulva kiesdik országának virágzását és naponkénti mind szélesebb terjedését, de ezen felül nem annyira a saját, mint inkább mások bűneiért a nekik előírt, vagy önként vállalt lelki és testi önmegtagadással vezekelnek és engesztelnek, valóban, mint a betániai Mária, a legjobb részt választották¹. Nem lehet ugyanis tökéletesebb életállapotot és életszabályt az emberek elé állítani, mint amit ők – természetesen az Úr hívására – vállalnak; az Istennel való legszorosabb egyesülése és belső szentsége azoknak, akik a kolostor csendjében magányos életet élnek, bőségesen táplálja a szentségnek azt a fényét, melyet JÉZUS Krisztus szeplőtelen Jegyese megszemlélésre és követésre mindenki elé tár. Nem csoda, hogy a régi korok egyházi írói úgy próbálták kifejezni e szerzetesek imáiban rejlő erőt és hatékonyságot, hogy azokat egyenesen Mózes imájához hasonlították, megemlékezvén a közismert esetről: tudniillik midőn Józsue a síkságon harcba bocsátkozott az amalekitákkal, és Mózes a szomszédos hegy tetején népe győzelméért imádkozott, az történt, hogy amíg ő az ég felé emelte kezét, az izraeliták győzedelmeskedtek; amikor ellenben a fáradtságtól leeresztette, az amalekiták kerekedtek az izraeliták fölébe. Ezért Áron és Hur kétoldalról felemelve tartották Mózes karjait, míg nem Józsue győztesen került ki a harcból.² E példa nagyon is megfelelően szemlélteti a szóban forgó rendtagok imáit, minthogy ezek egyfelől az oltár fenséges szolgálatán, másfelől a bűnbánati gyakorlatokon mint kettős támaszon nyugszanak, melyek egyikét valamiképpen Áron jeleníti meg, másikat Hur. Szokott dolog ugyanis, és mintegy sajátja az efféle remetéknek, amint fentebb mondtuk, hogy áldozatul és kedves adományul adják és szentelik magukat Istennek, maguk és felebarátaik üdvösségéért.

Éppen ezért az Egyházban a legrégebbi időktől kezdve lábra kapott és mindenütt elterjedt ez a legtökéletesebb és az egész kereszténység számára minden várakozást felülmúlóan hasznos és gyümölcsöző életforma. Hiszen, ha az „aszkrétákat” nem is számítjuk, akik vallásunk kezdeteitől fogva, otthonukban ugyan, de olyan szigorúan éltek, hogy Ciprián „Krisztus nyája kiválóbbik részének”³ tartotta őket, ismeretes, hogy mikor sokan az egyiptomi hívek közül, akik Decius uralkodása alatt kereszténységük miatt üldözést szenvedtek, Egyiptom sivatagos részeire menekültek, és megfigyelték, hogy ez a fajta magányos életforma nagyban segít a tökéletesség eléréséhez, vállalkozásukban kitartottak akkor is, amikor az Egyház már békét élvezett; továbbá, hogy e remeték közül, akiknek száma olyan roppant nagy volt, hogy egyesek szerint annyian laktak a sivatagban, mint a polgárok a városban, némelyek továbbra is minden emberi közösségtől távol éltek, mások, Antal hatására, laurákba kezdtek gyűlni. Ebből alakult ki apránként a meghatározott törvényekkel szabályozott és rendezett közös élet intézménye. Ez azután gyorsan elterjedt egész Keleten, majd Itáliában, Galliában és a prokonzuli Afrikában, ahol is szerte kolostorok létesültek.

Ez az intézmény, mely egészében arra rendeltetett, hogy a szerzetesek a maguk celláiba

1 Vö. Lk 10,42

2 Vö. Kiv 17,10-13

3 Cyprianus, Liber de habitu virginum, PL 4, 455

visszavonultan, minden külső feladattól mentesítve egyedül a mennyieikre irányítsák lelküket, csodálatosan hasznára vált a keresztény közösségnek. A korabeli papság és nép csak a legnagyobb haszonnal tudott azoknak az embereknek a példájára tekinteni, akik Krisztus szeretetétől a legtökéletesebbekre és egyben a legzordabbakra ragadtatva az ő Názáretben folytatott benső és rejtett életét utánozták, és mint Istennek szentelt áldozatok, kiegészítették, ami szenvedéséből hiányzik.⁴ Azonban az idő előrehaladtával az úgynevezett kizárólagos szemlélődő élet intézménye némileg megállapodott és leülepedett. Ugyanis, jóllehet a szerzetesek a lelkek gondozásától és más külső szolgálattól elmenekültek, lassan és fokozatosan megesett, hogy az isteni dolgok tanulmányozását és szemlélését összekötötték a tevékeny élettel. Szükségesnek látták – a püspökök folytonos kérésére – a papság erejét meghaladó feladatokba besegíteni, vagy a Nagy Károly szorgalmazta népoktatás gondját felvállalni és viselni; ehhez még az is hozzájött, hogy az abban a korban elhatalmasodott zűrzavar következtében nemegyszer a kolostorok is kárt szenvedtek és meggyengültek.

Az Egyház számára tehát nagyon fontos volt, hogy ezt a legszentebb életformát, mely oly sok századon át sértetlenül megvolt a kolostorokban, a korábbi formájában helyreállítsa, hogy soha ne hiányozzanak a minden gondtól mentes könyörgők, akik, szakadatlanul sürgetve az isteni irgalmat, a mennyből mindennemű áldást levezetnek a saját üdvösségüket elhanyagoló emberek közé.

Mármost a jóságos Isten, aki Egyházának szükségeiről és hasznáról minden időben gondoskodott, Brúnót küldte, ezt az életszentségben kimagasló férfit, hogy a szemlélődő életet eredeti sértetlen fényében helyreállítsa. Ezért ő megalapította a Kartauzi Rendet, melyet mélyen átítatott szellemével, és olyan törvényekkel erősített meg, melyek a tagokat, akik mindennemű külső feladat és szolgálat betöltésétől mentesek, a belső szentség és legszigorúbb bünbánat útjának gyors bejárására hathatósan segítik, és, lélekben soha ki nem engedve, az életnek e komolyságában és szigorúságában való kitartásra ösztökélik. Az is ismeretes továbbá, hogy a kartauziak alapítójuk és törvényhozó atyjuk szellemét csaknem kilenc évszázadon át úgy megőrizték, hogy a Rend, ellentétben más szerzetestársulatokkal, ilyen hosszú idő alatt sem szorult semmiféle helyreigazításra, vagy ahogy mondják, reformra.

Kinek nem keltik fel a csodálatát ezek a férfiak, akik az emberi közösségtől egyenesen egész életükre elválasztva és elkülönítve, hogy amazok örök üdvösségére egyfajta rejtett és szótlán apostolkodással ügyeljenek, cellájukban magányosan élnek, úgy, hogy azt semmilyen okból, semmiféle szükség miatt, az év egyetlen szakában sem hagyják el? Éjjel és nappal meghatározott órákban összegyűlnek a szent helységbe, nem, hogy más rendek módjára zsolnározzanak, hanem hogy a szent Officiumot minden hangszerkíséret nélkül és az ő ősrégi gregorián kódexeik szerint teljes egészében, „élő és gömbölyű hangon” énekeljék: hogyné teljesítené az irgalmas Isten ezeknek a jámbor szerzeteseknek a kívánságait, akik így kiáltanak Istenhez Egyházáért és az emberek megjavulásáért?

Amint Brúnó nem nélkülözte elődünk, II. Orbán nagyrabecsülését és jóindulatát, aki e tudós és szent férfi tanítványa volt a reims-i iskolában, majd később pápaként tanácsadóul fogadta őt, éppúgy a Kartauzi Rend, melyet ezenfelül egyszerűsége és bizonyos szent faragatlansága is ajánl, mindig is az Apostoli Szentszék különös kegyét élvezte. Nem kisebb szeretettel viseltetünk mi is a kartauzi rendtagok iránt, és éppúgy óhajtuk, hogy az efféle fölöttébb üdvös intézmények mind szélesebb körben terjedjenek és szaporodjanak.

És ha valaha Isten Egyházának szüksége volt az ilyen remetékre, manapság leginkább szükséges, hogy legyenek és virágozzanak, amikor azt tapasztaljuk, hogy oly sok keresztény elhanyagolja a mennyei dolgokkal való foglalkozást, sőt, teljesen félretéve az örök üdvösség gondolatát, földi vagyont és testi gyönyöröket hajszol féktelenül, és az Evangéliummal teljesen ellentétes pogány erkölcsöket vesz fel és űz, egyénileg és nyilvánosan.

Talán még mindig vannak, akik úgy vélekednek, hogy e jogtalanul passzívnak nevezett erények régen elavultak, és az ősi kolostori fegyelmet ideje felcserélni az aktív erények tágasabb és szabadabb gyakorlásával. Nincs, aki ne látná, hogy e nézet – melyet halhatatlan emlékü elődünk, XIII. Leó 1899. január 22-én kiadott „Testem benevolentic” kezdetű levelében visszautasított, megcáfolt és elítélt – mennyire gyalázatos és veszedelmes a keresztény tökéletesség tanára és gyakorlára nézve.

Egyébként könnyen megérthető, hogy sokkal inkább hozzájárulnak az Egyház gyarapodásához és az

4 Vö. Kol 1,24

emberi nem üdvéhez azok, akik a szüntelen könyörgés és vezeklés szolgálatát látják el, mint azok, akik az Úr szántóföldjét művelik; hiszen ha ők az isteni kegyelem bőségét a föld megöntözésére a mennyből le nem hoznák, az evangéliumi munkások bizony soványabb termést gyűjtenének munkájukból.

Hogy mekkora reményt és várakozást ébresztenek bennünk a kartauzi rendtagok maguk iránt, alig szükséges mondani. Ugyanis midőn rendjük szabályainak nem annyira aggályosan, mint inkább egyfajta nemes lelkesedéssel engedelmeskednek, és ez a törvényhűség könnyűszerrel elvezeti a lelkeket a magasabb életszentségre, elkerülhetetlen, hogy e szerzetesek befolyásos közbenjárókká ne váljanak Isten előtt a keresztény népért.

Elődünk, XI. Ince méltónak látta a Kartauzi Rend életét igazgató szabályokat „apostoli oltalommal” megerősíteni: 1688. március 27-én kiadott „Iniunctum Nobis” kezdetű apostoli konstitúciójával a szóban forgó szabályokat, amint mondják, különös módon megerősítette. Ebben a konstitúcióban a kartauzi férfiaknak szóló bőséges magasztalást olvashatunk, mely annál nagyobb súllyal bír, minthogy egy az életszentségben kimagasló pápától származik. Ő nem habozott leírni, hogy római pápa-elődjei ezt a Rendet „méltán tartották az Úr jobbjától a küzdő Egyház szántóföldjébe ültetett és az igazság bőséges gyümölcsét szüntelenül termő jó fának”, és hogy ő maga „az említett Rendet és tagjait, akik a magasztos isteni dolgok szemlélődésében szakadatlanul szolgálnak Istennek, legbensőbb szeretetében hordozza”.

Mivel azonban most szükséges, hogy ez a Szabályzat alkalmazkodjon az Egyházi Törvénykönyvhöz, az erre jogosult kartauzi rendtagok összegyűltek a Generális Káptalanon, hogy a dolgot megtanácskozva megoldják. Éspedig kiválóan oldották meg; ezenkívül eltörölték azokat a törvényfejezeteket és a gyakorlat által bevezetett szokásokat, melyek elavultak vagy korszerűtlennek látszottak, úgy azonban, hogy az életberendezkedés sértetlen maradt, továbbá hozzáadtak néhány előírást a Generális Káptalanra vonatkozólag.

A Szabályzatot latin nyelven megírva és, amint mondtuk, kijavítva és újragondolva, amint méltányos, megvizsgálásra átadtuk a szerzetesrendek ügyeivel foglalkozó Szent Kongregációnak. Szövege pedig a következő:

A Kartauzi Rend Szabályzata

Alkalmazva az Egyházi Törvénykönyv előírásaihoz,
megtisztítva az elavult beosztásoktól és
gyakorlatoktól, és kibővítve néhány
rendelkezéssel a Generális Káptalanra
vonatkozólag.

Kezdődik a Kartauzi Rend Szabályainak
előszava.

Isten dicsőségére és minden alárendelt közös üdvére, békéjére és a rendi fegyelemben való növekedésre...

és a többi.

Mivel pedig a Kartauzi Rend Miniszter Generálisa és mindazok, akik törvényesen összegyűltek a Generális Káptalanon, szerényen követelték Tőlünk, hogy a Szabályzatot, melyet fentebb belefoglaltunk az Apostoli Konstitúcióba, apostoli tekintéllyel megerősítsük, örömmel döntöttünk úgy, hogy óhajukat teljesítjük. Ennélfogva a Kartauzi Rend Szabályzatát, amint azt fentebb kijavítva beiktattunk, apostoli tekintélyünkkel jóváhagyjuk és megerősítjük, azt az apostoli erő sérthetetlen szilárdságával látjuk el, és minden fogyatkozást, mely abban esetleg felbukkanna, kipótolunk és orvosolunk.

Jól tudjuk, hogy a kartauzi rendtagok nem szorúlnak a Mi buzdításunkra, hogy a nekik adott törvényt, melynek eddig is állhatatosan és hűségesen engedelmeskedtek, éppúgy a jövőben is teljes lelki hévvel kövessék. Mindazonáltal, hogy ösztönözzük őket, és hogy még egy különös jelét adjuk irántuk való atyai

jóindulatunknak, e levelünk által mindörökké engedélyezzük, hogy minden évben július 8-án, ezen a számukra oly emlékezetes napon, melyen az Apostoli Szentszék újból megerősítette a Rend Szabályzatát, minden kartauzi rendtag, aki saját templomát látogatja, és eleget tesz a többi szokásos feltételeknek, elnyerhesse az Úrtól bünei teljes bocsánatát.

Ezeket meghagyjuk, elrendelve, hogy a jelen levél és a benne foglalt Szabályzat mindenkor megmaradjon szilárdnak, érvényesnek és hathatósnak, teljes és egész hatását kapja meg és őrizze meg, és hogy a legteljesebb mértékben váljék hasznára azoknak, akikre vonatkozik, vagy a jövőben vonatkozhat, most és mindenkor; eszerint kell szabályszerűen ítélni és határozni, és mostantól érvénytelennek és semmisnek számít minden, amit bárki, bármilyen hatalommal, tudva vagy tudatlanul ettől eltérően próbálna tenni. Minden ellentétes döntés, még ha külön említést is érdemelne, hatálytalan. Akarjuk továbbá, hogy e levél példányai és kivonatai, a nyomtatottak is, melyek közjegyző aláírásával és egyházi méltóság pecsétjével vannak megerősítve, ugyanazt a hitelt élvezzék, mintha ez itt lenne bemutatva és kiállítva.

Kiadva Rómában, Szent Péternél, 1924. július 8-án, pápaságunk 3. évében.

P. Card. Gasparri, államtitkár

P. Card. Laurenti, a Szerzetesrendek Kongregációjának prefektusa

Dominicus Jorio, apostoli protonotárius

Vincentius Bianchi-Cagliesi, apostoli protonotárius

Pecsét + helye